

Številka: 00104-329/2017/5

Datum: 20. 7. 2017

Odgovor na poslansko vprašanje Danijela Krivca v zvezi s prostorskim planiranjem

Poslanec Državnega zbora Republike Slovenije g. Danijel Krivec je na Vlado Republike Slovenije naslovil poslansko vprašanje v zvezi s prostorskim planiranjem v katerem sprašuje naslednje:

- Kaj je vlada do sedaj napravila za boljši prostorski red in usklajeno prostorsko planiranje?
- Kaj je naredila za demokratično decentralizacijo javne uprave in ustanovitev pokrajin?
- Kaj je naredila na področju enakopravnosti socialnih, ekonomskih, prostorskih, funkcionalnih in okoljskih pravnih razmerij v slovenski ustavi?
- Ali vlada razmišlja o reformi preobsežne javne uprave na državni ravni in demokratični decentralizaciji prostorskega planiranja?

Vlada RS je že leta 2013 aktivno pristopila k spremembam prostorske in gradbene zakonodaje. V postopku priprave so tako trije novi zakoni (Zakon o urejanju prostora, Gradbeni zakon in Zakon o pooblaščenih arhitektih in inženirjih), ki so bili že potrjeni s strani Vlade RS in so trenutno v začetni fazi obravnave v Državnem zboru RS. Problem sektorizacije prostora in zgledovanje po drugih razvitih članicah EU sta tako pripeljala do novih rešitev, ki varujejo prostor kot omejeno naravno dobrino in utemeljujejo prostorsko načrtovanje kot kontinuiran interdisciplinaren proces, ki temelji na načelu usklajevanja varstvenih in razvojnih interesov ter načelu trajnostnega prostorskega razvoja. Predlog novega Zakona o urejanju prostora (ZUreP-2) uvaja mehanizme, ki bodo omogočili boljše medsektorsko usklajevanje, npr. delovanje Komisije vlade za prostorski razvoj, ki naj skrbi za usklajenost delovanja nosilcev urejanja prostora in upoštevanje ciljev urejanja prostora; sodelovanje nosilcev urejanja prostora v postopkih priprave prostorskih strateških aktov naj bo proaktivno v smislu vnaprejšnje predložitve in uskladitve razvojnih ali varstvenih potreb; za izdelavo prostorskega akta se predvideva interdisciplinarno skupino strokovnjakov; v primeru kolizije javnih interesov se lahko pri Vladi RS izvede postopek prevlade ene javne koristi nad drugo javno koristjo; uvaja se regionalno prostorsko planiranje; uvaja se nadzor ministrstva, pristojnega za prostor, nad skladnostjo občinskih prostorskih načrtov z državnimi pravili urejanja prostora itd. Glede državnega prostorskega reda, ki je predmet trenutno veljavne Uredbe o prostorskem redu Slovenije (Uradni list RS, št. 122/04 in 33/07 – ZPNačrt), se prav tako načrtuje, da bo na podlagi novega ZUreP-2 postal obsežna zbirka zavezujočih pravil, smernic, standardov in priporočil dobre prakse, ki bo splošni in strokovni javnosti na voljo preko enotne vstopne točke prostorskega informacijskega sistema. S tem se želi pravila in priporočila približati uporabnikom in nuditi celovit vsebinski pregled po posameznih področjih (kot so npr. otroška igrišča, zelene površine, umeščanje vetrnih elektrarn). Prostorski informacijski sistem je deloma za interno uporabo že vzpostavljen, v celoti pa naj bi deloval do leta 2021.

V skladu s Strategijo razvoja lokalne samouprave v Republiki Sloveniji do leta 2020, ki jo je sprejela Vlada RS (septembra 2016), se je ta odločila za postopnost v procesu, ki bo v

prihodnosti pripeljal do ustanovitve pokrajin v Sloveniji. Ob odsotnosti zadostnega političnega soglasja glede števila in sedežev pokrajin, ki jih določa Ustava RS v 143. členu, strategija napotuje k modelu postopne izgradnje regionalnih struktur, ki bodo vodile k vzpostavitvi regionalne identitete. Sprva se je treba nasloniti na obstoječe strukture, ki jih je v prehodnem obdobju mogoče opredeliti kot jedro za izvajanje nalog regionalnega pomena. Zaradi nezmožnosti doseganja političnega soglasja določba slovenske ustave, da ima Slovenija pokrajine, doslej ni bila uresničena in verjetno v bližnji prihodnosti ne bo. Politika se ni bila sposobna dogovoriti predvsem o številu pokrajin. Slovenija pa kljub temu potrebuje regionalne strukture, zato je treba za postopno vzpostavitev regionalnih struktur uporabiti obstoječe zakonske okvire. Uporaba modela razvojnih regij, ki so geografsko identične s statističnimi regijami, se zdi samoumevna, saj gre za edino doslej delujočo regionalno povezavo občin na podlagi določb Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Proces povezovanja občin in opravljanja razvojnih nalog na regionalni ravni bo temelj za vzpostavitev prihodnje pokrajinske ureditve v Sloveniji. Proces povezovanja občin na regionalni ravni temelji na pristopu od spodaj navzgor, torej da imajo v prvem obdobju pomembno vlogo občine, morda še pomembnejše pa je dejstvo, da gre za iskanje tistih nalog na regionalni ravni, ki so razvojne narave. Ko bo doseženo politično soglasje za izvedbo 143. člena ustave, bodo tedaj že delujoče regionalne razvojne zveze soliden temelj za ustanovitev pokrajin in določitev njihovih razvojnih nalog.

Ustava RS v 14. členu predpisuje enakost pred zakonom ter določa, da so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično in drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino. Ker ustava ni orodje aktualne politične smeri, ampak temeljni pravni akt države, ki določa osnovne postulate delovanja države in bivanja ljudi v njej, je odraz stabilnosti države tudi stopnja spreminjanja tega najvišjega pravnega akta. Spreminjanje ustave namreč zamaje pravno varnost, zaradi česar mora biti skrbno in preiščeno. Tako smo v obdobju zadnjih nekaj let ustavo spremenili trikrat, nazadnje leta 2016 z vpisom novega 70a. člena, ki določa pravico do pitne vode. S tem vpisom se je želelo preprečiti liberalizacijo trga oskrbe s pitno vodo in omogočiti enakopravnost dostopa do te naravne dobrine.

Prostorsko planiranje je trenutno v večji meri prepuščeno občinam, le v manjši meri državi, v kolikor gre za sprejemanje ali spreminjanje Strategije prostorskega razvoja Slovenije in sprejemanje državnih prostorskih načrtov za prostorske ureditve državnega pomena. Občine namreč pripravljajo občinske prostorske načrte, ki vsebujejo strateški in izvedbeni del, preko katerih urejajo prostor na svojem območju. Zaradi velikega števila občin v Republiki Sloveniji (trenutno 212) in razdrobljenosti upravljanja, prihaja v praksi do izraženih interesov in potreb po regionalnem povezovanju tudi na področju urejanja prostora. V ta namen predlog novega ZUreP-2 vpeljuje regionalni prostorski plan kot strateški razvojni dokument, sprejet na ravni razvojne regije, ki deluje v skladu z Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Gre za novo vmesno raven med državo in občinami, ki naj bi zagotovila učinkovit premislek ter odločitve glede razvojnih možnosti v regiji, s tem pa tudi decentralizirano urejanje prostora glede področij, ki so trenutno zgolj v ingerenci države.